

Hallinnon naistutkimus

Tämä Hallinnon Tutkimus -lehden numero on suomalaisessa hallinnon tutkimuksessa pioneeri kahdella tavalla. Se on sekä hallinnon naistutkimuksen että Hallinnon Tutkimus -lehden ensimmäinen yhteen aihepiiriin keskittyvä teemanumero. Lehden aikaansaaminen osoittaa, että myös hallintoon kohdistunut naistutkimus on viriämässä maassamme. Emme tosin voi ylpeillä kehityksen kärkipaikoista. Monissa muissa maissa ja useilla muilla tieteenaloilla vastaava kehitys käynnistyi noin pari vuosikymmentä sitten.

1960-luvun naisliike on naistutkimuksen kasvualusta. Se sai naiset tiedostamaan tieteen yksipuolisuuden ja riittämättömyyden oman elämänsä ja kokemustensa kuvaajana. Miksi naistutkimus on voimistunut Suomessa moniin muihin maihin verrattuna melko myöhään ja hallinnon tutkimuksessa juuri tällä hetkellä; siinä yksi mahdollinen tutkimuksen kohde.

Vaikutena on erottaa hallinnon naistutkimuksen luonnehdinnassa hallinto ja politiikka toisistaan. Hallinnon naistutkimus voitaisiin sijoittaa kysymyksenasettelultaan ja tutkimusongelmiltaan maassamme vakiintuneessa tieteenalajaossa sekä valtio-opin, julkishallinnon että kunnallistieteen piiriin. Tiedeyhteisön pirstoutuneisuus onkin yksi naistutkimusta motivoiva tekijä.

Rajaamis- ja määrittelyongelmista huolimatta tämän lehden sisältö muistuttaa vakiintunutta hallinnon tutkimusta. Se eroaa siitä esimerkiksi kohdealueeltaan. Kirjoituksissa nostetaan esiin hallinnon tutkimuksessa aikaisemmin käsittelemättömiä teemoja ja uudenlaisia kysymyksenasetteluja. Muun muassa teemat, perhe johtajan voimavarana, työn organisointi humanien arvojen pohjalta sekä työntekijöiden kokeman stressin ja johtamisen yhteydet ansaitsevat ja tarvitsevat tutkimusta. Näihin aihepiireihin liittyvät kirjoitukset sisältävät kiintoisia ideoita ja näkökulmia hallinnon ja johtamisen naistutkimukselle.

On korostettava, että tämän lehden perusteella ei voida yleistää, millaista hallinnon naistutkimus on luonteeltaan, sisällöltään ja metodeiltaan tai ketkä sitä tekevät. Lehti tarjoaa esimerkkejä alkuvaiheessa olevasta hallinnon naistutkimuksesta. Alkuperäiseen suunnitelmaan kuuluneet yrityshallinnon naistutkimus ja tiedeyhteisön ulkopuolella tapahtuva hallinnon tarkastelu naisnäkökulmasta saanevat tilaa Hallinnon Tutkimus -lehden myöhemmissä numeroissa. Selostetut empiiriset tutkimukset keskittyvät naisten kannalta tärkeisiin julkishallinnon osiin. Kirja-arviot ja puheenvuorot esittelevät hallinnon naistutkimusta ja sen mahdollisuuksia laajemmin.

Kunnallishallinto ja -politiikka ovat naisille monella tavalla tärkeitä. Pääasiassa naiset toteuttavat kunnan organisoimia hyvinvointipalveluja (kasvatus, opetus, hoito, hoiva ja muu inhimillinen huolenpityö). Laajan kuntasektorin työntekijöistä 76 % on naisia. Myös kunnan asiakkaista naiset ovat enemmistönä ja kummassakin ryhmässä miehiä useammin vallan käytön kohteina. On siis luonnollista, että useimmat selostettavat empiiriset tutkimukset samoin kuin puheenvuorot liittyvät jollakin tavalla kuntaan. Kannanotot laaja-alaisen, monitieteisen kuntaprojektin puolesta ovat yhdenmukaisia naistutkimuksessa korostetun monitieteisyyden ja kokonaisvaltaisen otteen kanssa. Kunnallisen hyvinvointisektorin tärkeyttä naisille heijastaa esimerkiksi se, että tutkimuksia, joissa hallintoa ja johtamista tarkasteltaisiin naisten kannalta valtion perinteisillä alueilla, eli sisäisestä järjestyksestä ja ulkoisesta turvallisuudesta huolehtimisesta, ei ole juurikaan tehty. Lehteen sisältäviä naispoliiseja koskeva puheenvuoro on tässä suhteessa harvinaisuus.

Pelkkä käsitteellinen työ jää teemanumerossa vähälle huomiolle. Sukupuolten tasa-arvon uudelleen määrittelyn puolesta kantaa ottava kirjoitus on siksi

tervetullut. Tasa-arvon uudelleen määrittelyn tarvetta osoittavat muun muassa tässä julkaistavat julkishallinnon reaali maailmaa esittelevät tutkimukset. Naisten kannalta julkishallinnon tasa-arvossa on paljon tehtävää. Selittyvätkö empiirisissä tutkimuksissa dokumentoidut ongelmat yksinomaan tai edes josakin määrin »väärällä tavalla» käsitetyillä tasa-arvolla? Kysymys on haaste sekä hallinnon naistutkimukselle että käytännön tasa-arvotyölle.

Naistutkimuksessa esitetty keskeinen vaatimus on avoin ja tiedostava sitoutuminen tutkimuskohteeseen. Se merkitsee muun muassa »tutkimusta naisista ja naisia varten». Tätä metodista ohjetta soveltamalla kysyn: Jos markkinat toimivat naisten kannalta niin edullisesti kuin Ellen Frankel Paul tässä numerossa esiteltävässä kirjassaan väittää, pitäisikö naistutkimuksessa sitoutua markkinatalouteen ja puhua sen puolesta? Monet brittiläiset ja pohjoismaiset naistutkijat esittävät sen sijaan päinvastaista: hyvinvointivaltio on naisille markkinoita edullisempi. Jos tämä on totta niin, pitäisikö hallinnon naistutkimuksessa puolustaa julkisen sektorin, meillä valtion ja kuntien, järjestämää kasvatus, hoitoa, hoivaa ja muuta inhimilliseen huolenpitoon kuuluvaa toimintaa sekä edistää niitä koskevaa hallintoa ja johtamista? Muiden alojen naistutkimuksessa on maassamme käsitelty runsaasti hyvinvointivaltiota ja siihen kohdistuvaa naistutkimusta. Keskustelun monipuolistamiseksi siihen on aiheellista tuoda uusia aineksia. Tässä esitelty Paulin teos ja siihen liittyvät kannanotot suorastaan velvoittavat naistutkimuksen edustajia jatkoarviointeihin, mikäli halutaan noudattaa vaatimusta: »tutkimusta naisia varten».

Toivottavasti teemanumero vilkastuttaa hallinnon naistutkimusta ja hedelmöittää samalla kaikkea hallintoon kohdistuvaa tutkimusta maassamme. Lehteen sisältyy arviointi naistutkimuksen metodologiaa ja teoreettisia sitoumuksia esittelevästä Akanvirtaan -teoksesta. Se osoittaa että naistutkimuksella on annettavaa myös hallinnon tutkimukselle.

Sirkka Sinkkonen